

# Museoviraston, Keski-Uudenmaan maakuntamuseon ja Espoon ja Vantaan kaupunginmuseoiden yhteistyö ja työnjako kulttuuriympäristön vaalimisessa

Museovirasto, Keski-Uudenmaan maakuntamuseo sekä Espoon ja Vantaan kaupunginmuseot ovat sopineet menettelytavoista kulttuuriympäristön vaalimisen asiantuntija- ja viranomaistoiminnassa Espoon ja Vantaan alueilla. Yhteistyö koskee rakennusperintöä ja arkeologista perintöä jäljempänä esitettävällä tavalla.

Termillä museo tarkoitetaan muistiossa sekä Espoon että Vantaan kaupunginmuseota.

Tämä muistio liitetään Museoviraston ja Keski-Uudenmaan maakuntamuseon yhteistyösopimukseen.

# 1. Kulttuuriympäristön vaaliminen

## 1.1. Toiminnan perusta

Toiminnan perustana ovat kulttuuriympäristöä ja sen suojelua koskeva kansallinen ja kansainvälinen lainsäädäntö sekä kansalliset ja kansainväliset sopimukset (Maailmanperintösopimus, Haagin vuoden 1954 yleissopimus, Euroopan neuvoston sopimukset ja suositukset), joihin Suomi on sitoutunut. Kansainvälisten asiantuntijajärjestöjen laatimat suositukset ja eettiset ohjeet sekä alan kansalliset ohjelmat ja strategiat ohjaavat käytännön suojelutyötä.

## 1.2. Kulttuuriperinnön yhteiskunnallisen painoarvon lisääminen

Museovirasto ja museo edistävät yhteistyössä opetusministeriön, ympäristöministeriön, Keski-Uudenmaan maakuntamuseon sekä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa muinaisjäännösten ja rakennetun ympäristön vaalimista vaikuttamalla lainsäädäntöön, säädöksiin, normeihin ja ohjeisiin, edistämällä kulttuuriympäristöjen taloudellisia ja muita tukitoimenpiteitä sekä osallistumalla kulttuuriympäristön vaalimista tukevien suojeluohjelmien, strategioiden ja politiikkaohjelmien laatimiseen.

Museo osallistuu erityisesti oman kuntansa kehittämistoimintaan ja sidosryhmäyhteistyöhön.

Museovirasto ja museo välittävät kulttuuriympäristöä koskevaa tietoa, kehittävät kulttuuriperinnön tiedollista saatavuutta sekä edistävät kulttuuriperinnön saavutettavuutta omassa toiminnassaan ja vaikuttavat siihen, että saavutettavuus otetaan huomioon näkökulmana kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Osapuolet harjoittavat opetus- ja valistustoimintaa ja kehittävät toimialan koulutusta ja koulutustarjontaa

Osapuolet panostavat aktiiviseen ja avoimeen viestintään ja tiedottamiseen.

## 2. Kulttuuriympäristön tutkimus- ja selvitystoiminta

### 2.1. Toiminnan perusta

Museovirasto ja museo edistävät kulttuuriympäristöön ja sen vaalimiseen liittyvää tutkimusta sekä sen avoimuutta ja saavutettavuutta. Osapuolet kehittävät yhteistyössä tutkimusmenetelmiä ja toimivat aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa tutkimustoiminnan edistämiseksi ja tutkimusta tukevien rahoitusjärjestelmien kehittämiseksi. Tutkimustoiminnalla tuetaan erityisesti museon toimialueen kulttuuriympäristön vaalimista.

### 2.2. Kulttuuriympäristön inventointi, dokumentointi ja tiedon tallennus

Museo huolehtii alueensa kulttuuriympäristön inventoinnista ja dokumentoinnista ja niiden kehittämisestä.

Museovirasto keskittyy valtakunnallisesti merkittävän rakennusperinnön, kirkkolain tarkoittamien rakennusten sekä valtion rakennusperinnön dokumentointiin.

Museovirasto ja museo kehittävät yhteisiä inventointi-, tiedontallennus- ja dokumentointimenetelmiä. Museovirasto vastaa dokumentoinnin periaatteiden kehittämisestä sekä tiedonhallinnan kehittämisestä valtakunnallisella tasolla.

Museo ottaa vastaan Museovirastolle toimitettavaksi alueeltaan löydettyjä irtaimia muinaisesineitä. Espoon kaupunginmuseo tekee niiden löytöpaikkojen ja kiinteiden muinaisjäännösten maastotarkastuksia. Tarkastusraportit toimitetaan Museovirastolle ensi tilassa muinaisjäännösrekisterin päivittämistä varten.

### 2.3. Arkeologiset kaivaukset

Museovirasto myöntää tutkimusluvut museon toimialueen arkeologisiin kenttätutkimuksiin.

Museovirasto vastaa muinaismuistolain 15 §:n mukaisista, maankäytöhankkeiden vuoksi tehtävistä kenttätutkimuksista, ellei toisin sovita. Museovirasto myöntää hakemuksesta museolle tutkimusluvat.

Museon suorittamista tutkimuksista saadut löydöt kuuluvat valtiolle muinaismuistolain 17 §:n mukaisesti. Löytöaineisto luetteloidaan Museovirastoon. Löydöt sijoitetaan Museoviraston kokoelmiin, ellei sopijapuolten kesken toisin sovita.

### 2.4. Tiedoksisäätminen

Museo, maakuntamuseo ja Museovirasto huolehtivat tutkimus-, inventointi- ja dokumentointitulostensa tallennuksesta ja keskinäisestä tiedoksisäätmisestä. Museovirasto tallentaa ylläpitämäänsä muinaisjäännösrekisteriin tiedot tarkastus- ja inventointiraporttien perusteella toteamistaan kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Museovirasto ilmoittaa museolle arkeologisista kenttätutkimuksistaan sekä tutkimusluvista, jotka virasto on myöntänyt muille toimijoille museon toimialueella, sekä velvoittaa luvan saajan ilmoittamaan museolle tutkimusten ajankohdan ja lähettämään museolle kopion tutkimusraportista. Osapuolet toimittavat toisilleen omien kenttätutkimustensa tutkimusraportit.

Museovirasto vastaa Arkeologia Suomessa -sarjan julkaisemisesta. Sarjassa esitellään kaikki maassamme toteutetut arkeologiset kaivaukset ja inventoinnit. Museo vastaa julkaisuun tarvittavien tietojen lähettämisestä Museovirastolle toimituksen ilmoittamaan päivämäärään mennessä.

Museovirasto järjestää vuosittain kesän kenttätöiden esittelytilaisuuden, joka on avoin kaikille maamme arkeologeille ja jossa kaikki kenttätöitä suorittaneet tahot voivat esitellä tutkimustensa tuloksia.

### 3. Kulttuuriympäristön tilan seuranta

Museovirasto, maakuntamuseo ja museo seuraavat ja edistävät valtakunnallisten suojelutavoitteiden ja -ohjelmien toteutumista sekä arvioivat ja seuraavat yhdessä kulttuuriympäristön tilaa.

Kulttuuriympäristön tilan seurantajärjestelmiä ja tietoaaineiston saatavuutta kehitetään yhteistyössä. Museovirasto koordinoi museoiden tuottamien seurantatietojen hallintaa sekä vastaa niiden yleisestä käytettävyydestä saattamisesta.

Museo luovuttaa tietoaaineistoja käytettäväksi kulttuuriympäristön tilan seurannassa. Museo saa vastavuoroisesti käyttöönsä seuranta-tiedot museoverkon kautta.

## 4. Asiantuntija- ja viranomaistoiminta: suojelu ja korjausrakentaminen

### 4.1. Suojelu

Museovirasto, maakuntamuseo ja museo tehostavat yhteistyössä kulttuuriympäristön suojelua alan lainsäädäntöä soveltamalla ja lisäämällä alan valistus- ja opetustoimintaa ja välittämällä kulttuuriympäristöä koskevaa tietoa suunnittelijoille, päättäjille ja suurelle yleisölle.

Museovirasto vastaa valtakunnallisten suojelutavoitteiden määrittelystä kuullen niistä museota ja valvoo osaltaan niiden toteutumista.

Museovirasto vastaa arkeologisen kulttuuriperinnön suojelusta ja valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin ylläpitämisestä. Espoon kaupungin museo vastaa suojelun toteuttamisesta Museoviraston kanssa sovittujen periaatteiden pohjalta.

Museovirasto vastaa pääsääntöisesti rakennussuojelulailta, kirkkolailta, valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella ja sopimuksin suojellun rakennusperinnön suojelun viranomais- ja asiantuntijatehtävistä. Museovirasto vastaa myös muun kuin asetuksella suojellun valtion rakennusperinnön sekä tapausittain museon kanssa työnjaosta sopien valtion luovuttaman rakennusperinnön suojelun toteuttamisesta ja kehittämisestä.

Museo edistää alueensa kulttuuriympäristön hoitoa ja seuraa maankäytön suunnittelua, vastaten yleis- ja asemakaavoitukseen sekä rakennusvalvontaan liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Ylikunnallisissa tai useamman kunnan aluetta koskevissa hankkeissa on myös Museovirasto asiantuntijana.

Museovirasto seuraa Vantaalla ja Espoossa valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja kohteiden kaavoitusta ja niitä koskevia hankkeita. Museo on osana kaupunkinsa organisaatiota myös osallisena näillä alueilla. Museoviraston osallistuminen sekä asioiden käsittelytapa ja työnjako sovitaan tarvittaessa tapausittain.

Muun kulttuuriympäristöön liittyvän maankäytön tai suojeluintressien yhteydessä (kuten tie-, voimalinja-, rautatie- ja vesistösuunnittelu ja -rakentaminen) menetellään samalla tavoin kuin kaavoituksessa.

Museo toimii ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun asetukseen liittyvissä tehtävissä ensisijaisena asiantuntijana.

Espoon kaupunginmuseo antaa suunnittelijoille ja viranomaisille valtakunnalliseen muinaisjäännösrekisteriin perustuvat tiedot ja tarvittavat lausunnot maankäyttöhankkeiden vaikutuksesta kiinteisiin muinaisjään-  
nöksiin. Mikäli hanke koskee kiinteää muinaisjäännöstä, Museovirasto neuvottelee muinaismuistolain edellyttämällä tavalla suunnitelman muut-  
tamisesta tai tarvittavista tutkimuksista ja laatii niitä koskevat kustannus-  
arviot sekä vastaa kenttätöiden toteuttamisesta ellei toisin sovita.

Museo toimii aktiivisesti resurssiensa puitteissa oman kuntansa hallussa olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kiinteistöjen, puistojen ja muiden rakennettujen alueiden esimerkilliseksi vaalimiseksi.

#### **4.2. Korjausrakentamisen ohjaus ja valvonta**

Museo huolehtii suojelukohteiden korjausrakentamisen neuvonnasta ja seurannasta toimialueellaan.

Museovirasto vastaa ensisijassa kirkkolaiilla suojellun, valtion omis-  
tamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella suojellun, sopimuksin suojellun ja rakennussuojelulaiilla suojellun rakennusperinnön korjausrak-  
entamiseen liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Museovirasto voi vastata myös muun rakennusperinnön restauroinnin ohjauksesta. Näiden kohteiden ohjausta koskevasta työnjaosta sovitaan tapausittain museon kanssa.

Museovirasto antaa museolle restaurointiin ja konservointiin liittyvää asiantuntija-apua ja neuvontaa.

Museovirasto jakaa vuosittain entistämisavustusta valtakunnallisesti merkittävien, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistäviin korjauksiin. Museovirastolla on avustusten seuranta- ja valvontavastuu.

Museovirasto kuulee avustuspäätöksiä valmistellessaan museota. Museo ohjaa ja valvoo entistämisavustusten käyttöä erikseen sovittavissa ta-  
pauksissa.

#### **4.3. Muinaisjäännösten hoito ja restaurointi**

Museovirasto ja museo pyrkivät yhdessä löytämään keinoja muinaisjään-  
nösten tutkimuksen, dokumentoinnin ja restauroinnin ja hoidon toteutta-  
miselle myös yhteistyössä maakuntamuseon, paikallismuseoiden, koti-  
seutuyhdistysten, maanomistajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Museovirasto ohjeistaa muinaisjäännösten hoitoa ja myöntää niitä koske-  
vat hoitoluvat.

#### **4.4. Erityistapaukset**

Asiantuntija- ja viranomaistoiminnan tehtäväjaosta voidaan sopia tapaus-  
kohtaisesti erikseen.

## 5. Tiedonkulku ja seuranta

Osapuolet huolehtivat päätöksensä, aloitteidensa, lausuntojensa ja kannottojensa sekä vireillä olevien hankkeittensa tiedottamisesta toisilleen. Toiminnan raportoinnissa hyödynnetään Museoverkkoa tai muuta yhteisesti sovittua menetelmää. Museovirasto informoi museota toiminnastaan museon alueella.

Museoviraston, maakuntamuseoiden ja museoiden neuvottelupäiväkäytäntöä kehitetään yhteistyössä toiminnan kehittämisen, seurannan ja tiedonvaihdon välineeksi.

Osapuolet tiedottavat hyvissä ajoin sovittuun työnjakoon vaikuttavista henkilökunta- tai toimintaympäristömuutoksista. Yhteistyöperiaatteiden voimassaolosta ja muutoksista sovitaan osapuolten neuvottelussa.



## 6. Menettelytapojen voimassaolo

Muistiossa sovitut menettelytavat ovat voimassa toistaiseksi 16.6.2008 lähtien. Sopimus voidaan tarvittaessa irtisanoa toukokuun loppuun mennessä niin, että sopimus päättyy kyseisen vuoden viimeisenä päivänä. Muistiossa sovittujen menettelytapojen muuttamisesta ja täydentämisestä voidaan neuvotella sopimuskauden aikanakin.

Tätä muistiota on tehty neljä yhtäpitävää kappaletta, yksi jokaiselle osapuolelle.

Helsingissä 5.6.2008

Helsingissä 30.5.2008

Museoviraston puolesta

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon puolesta

Paula Purhonen  
Pääjohtaja, valtionarkeologi

Tiina Merisalo  
Museonjohtaja

Espoossa 29.5.2008

Heikki Halttunen  
Hallintojohtaja

Mariliina Perkkio  
Museotoimenjohtaja

Vantaalla 30.5.2008

Leena Hiltula  
Museonjohtaja